

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Översiktsplan nu-2035, Dals-Eds kommun, Västra Götalands län

Planförfarande

Förslag till översiktsplan nu-2035, Dals-Eds kommun ställdes ut på granskning enligt 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL) (2010:900) under perioden 7 juni 2021 – 10 september 2021.

Granskningshandlingar fanns tillgängliga på Dals-Eds kommunkontor samt digitalt via kommunens hemsida och anslagstavla.

Totalt inkom 14 yttranden som sammanfattas och kommenteras nedan. Yttrandena i sin helhet finns tillgängliga på kanslienheten, Dals-Eds kommun.

Inkomna yttranden

1. Länsstyrelsen Västra Götalands län, inkom 2021-09-08

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede.

Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen.

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter.

Yttranden över planförslaget har inkommit från Skogsstyrelsen, Statens Geotekniska Institut (SGI) och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Det är positivt att kommunen tagit så tydlig vägledning i punktform för olika geografiska områden och allmänna. Översiktsplanen ger därför en god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen tillgodoses. Samtidigt innehåller översiktsplanen ett par i nuläget mindre konkreta förslag som kan ge upphov till skada på riksintressena. Översiktsplanens förslag om att kunna pröva LIS-områden vid kommunens samtliga sjöar och vattendrag kan sammantaget ge stor påverkan på riksintressen för naturvård, friluftsliv eller rörligt friluftsliv. Översiktsplanens förslag att landbaserade fiskodlingar kan placeras i stort sett var som helst i närheten av Stora Le och Örekilsälven kan också skada ovan nämnda riksintressen.

Länsstyrelsen bedömer att det som föreslås medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs.

Länsstyrelsen bedömer att den landsbygdsutveckling i strandnära läge som föreslås för de 19 specificerade områdena i översiktsplanen i de flesta fall är lämplig och förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB. Delar av två områden – Sund (8) och Valsebo-Töliden (9) – bedömer Länsstyrelsen vara olämpliga. Två områden – Bästorp, söder (15) och Mølnerud (18) – bedömer Länsstyrelsen som tveksamma. Det är oklart i vilken grad de bidrar till att stödja service. I översiktsplanen öppnar kommunen också upp för att pröva LIS vid kommunens samtliga strandskyddade sjöar och vattendrag. Att öppna upp så brett för LIS innebär en osäkerhet för kommande prövningar och en risk för att översiktsplanens redovisning av LIS-områden är oförenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB. Länsstyrelsen kan inte bedöma var eller om det är möjligt med LIS utanför de 19 områden som analyserats i översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Planen bedöms inte medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion att det i ett senare planeringsskede ska ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Det förutsätter dock att kommunen följer de rekommendationer som översiktsplanen lyfter fram.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Naturvård och/eller friluftsliv (3 kap. 6 § MB) och/eller rörligt friluftsliv enligt (4 kap. 2 §§ MB)

I översiktsplanens vägledning för Stora Le och Örekilsälven skriver kommunen att landbaserade fiskodlingar kan placeras i stort sett var som helst, om avloppsvatten som kommer ut från odlingen har minimal påverkan på miljön. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att placeringarna trots det kan komma i konflikt med riksintressen. Översiktsplanen saknar en analys om var och vilken omfattning det är möjligt med fiskodlingar sett till påverkan på riksintressen. Länsstyrelsen kan inte utesluta risk för påtaglig skada på riksintressena.

Satsningen på fisketurism i Örekilsälven är positiv, men det kan tydliggöras i översiktsplanen att den inte får medföra påtaglig skada på riksintressena.

För Nössemark har kommunen tagit fram vägledning som säger att avvägningar ska ske mellan riksintresse och behovet att utveckla Nössemark. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kommunen ändrar till att riksintressena ska tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. Att utveckla Nössemark är ett allmänt intresse som inte får vägas mot riksintressena om detta medför påtaglig skada på riksintressena.

För Håbol skriver kommunen att det finns utvecklingspotential längs östkustdelen av Stora Le. Det bör förklaras vad det kan innebära och hur man ska tillgodose riksintressen.

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att förslaget tillgodoser riksintresse för kulturmiljövården. Få förändringar planeras inom berörda riksintresseområden. När det gäller utveckling kring centralorten är det viktigt att fornlämningsmiljöerna, som utgör kärnvärden i riksintesseområdet för kulturmiljövården Dals-Ed (P10) säkerställs i efterföljande planering.

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att det som föreslås medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs. I samrådsversionen av översiktsplanen fanns en punkt under vägledning om att det i samband med kommande detaljplanering och/eller bygglovsansökningar bör genomföras miljöbedömningar/utredningar där eventuell påverkan på gällande miljö kvalitetsnormer för berörda vattenförekomster analyseras och beaktas. Den har tagits bort ur förslaget. Länsstyrelsen anser att denna punkt är viktig och bör tas med i översiktsplanen igen.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Kommunen föreslår 19 LIS-områden, men också att områden som ligger utanför LIS-områdena kan prövas om kommunen bedömer att riktlinjer för LIS uppfylls. Länsstyrelsen bedömer att den landsbygdsutveckling i strandnära läge som föreslås för de

19 specificerade områdena i översiktsplanen i de flesta fall är lämplig och förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB. Delar av två områden – Sund (8) och Valsebo-Töliden (9) – bedömer Länsstyrelsen vara olämpliga.

Vid Sund (8) bedömer Länsstyrelsen att det norra området är olämpligt som LIS-område, då det riskerar att skada berörda riksintressen (Riksintressen för såväl naturvård, friluftsliv som rörligt friluftsliv). Resultatet av kommande naturinventeringar får avgöra om de södra områdena är lämpliga som LIS-områden.

Vid Valsebo-Töliden (9) bedömer Länsstyrelsen att vattenområdena behöver undantas. Lämplig avgränsning är längs med vägen.

Två områden – Bästorp, söder (15) och Mølnerud (18) – bedömer Länsstyrelsen som tveksamma. Det finns inte någon tätort i närheten vars service självklart kan stödjas. Motiven för hur områdena stödjer service behöver utvecklas. Mølnerud (18) är dessutom relativt orört idag.

Högens Gård (19) har sedan samrådet utökats med vattenområden. Länsstyrelsen saknar en motivering till varför LIS-området måste sträcka sig så långt ut i sjön.

Länsstyrelsen kan inte bedöma var eller om det är möjligt med LIS utanför de 19 områden som analyserats i översiktsplanen. Att öppna upp för att pröva LIS vid samtliga strandskyddade sjöar och vattendrag om riktlinjerna för LIS uppfylls gör det svårt att få en uppfattning om hur många och hur stora områden som kan bli aktuella. Det kommer att bli en stor osäkerhet om framtida dispenser eller upphävanden av strandskydd kommer att vinna laga kraft. Utan någon form av kvantifiering är det omöjligt att bedöma om strandskyddets syften kommer att påverkas i så pass liten omfattning som lagstiftningen avser. Bestämmelserna om LIS är främst ett planeringsinstrument där kommunerna ges möjlighet att redovisa områden i översiktsplanen som ska vara vägledande för kommande dispensprövningar. Det som anges under rubriken Övriga områden är främst ett förtydligande av lagtexten och vad som behöver utredas i ett enskilt ärende. När det finns en översiktsplan som pekar ut LIS-områden minskar enligt domstolspraxis möjligheten att nyttja LIS-bestämmelserna utanför de utpekade områdena.

För de LIS-områden som går ända ned till vattenkanten behöver kommunen utveckla motiven till det, alternativt redigera kartorna så att kravet på fri passage tydligt framgår. Kommunen lyfter fram allmänhetens fria passage, men det bör framgå att fri passage också är viktigt för växt- och djurlivet.

Kommunen skriver att den sammanlagda effekten av LIS-planen på tillgången till stränder är ointressant eftersom sannolikheten att alla förslag genomförs är liten. Länsstyrelsen delar inte den slutsatsen. Det är just konsekvenserna av genomförandet av översiktsplanen i sin helhet, som ska konsekvensbedömas i

miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Det får sedan ställas mot andra rimliga alternativ, till exempel att LIS-områdena inte kommer att utnyttjas i någon större omfattning. I och med att kommunen i översiktsplanen också öppnar upp för att pröva LIS vid samtliga strandskyddade sjöar och vattendrag är det också ett alternativ som behöver konsekvensbedömas.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Skyfall och översvämning Länsstyrelsen välkomnar översiktsplanens vägledning för hur skyfalls- och översvämningsfrågor ska hanteras i kommande detaljplanering och att kommunen avser att ta fram en klimatanpassningsplan. Om kommunen vill utveckla vägledningen ytterligare kan kommunen komplettera vägledningen med en punkt om att i kommande detaljplaner alltid beakta framkomligheten till planområdet. Länsstyrelsen anser att det vanligtvis räcker med att beräkna 100- och 200-årsregn när nya detaljplaner tas fram.

I vägledningen under avsnittet om översvämning står att det eventuellt finns översvämningensrisk vid Stora Le och att lägsta nivå för byggnation är +105 meter för färdigt golv (RH 70). Om en sådan exakt nivå ska anges i översiktsplanen bör det framgå vilken sjönivå den är anpassad efter och varför.

Farligt gods

Ett antal av de föreslagna utvecklingsområdena ser ut att ligga helt eller till viss del inom 150 meter från farligt godsled (väg och/eller järnväg). En riskutredning i ett senare planeringsskede kan visa att vissa specifika verksamheter inte är lämpliga inom ett utvecklingsområde eller att det krävs riskreducerande åtgärder.

Översiktsplanens avsnitt om farligt gods inkluderar ett antal vägledande punkter. De vägledande punkterna tycks bygga på en utredning gjord inför detaljplanearbete i Ed år 2014. Det är inte lämpligt att basera en generell vägledning i en översiktsplan på en riskutredning som är gjord för en specifik detaljplan. Riskutredningar för detaljplaner är platsspecifika och slutsatserna är beroende av många faktorer, till exempel vilken typ av verksamhet som planeras och topografi. Nödvändiga skyddsavstånd kan bero på typ av verksamhet och antalet personer som vistas i området. Länsstyrelsen rekommenderar att de mer generella vägledande punkterna behålls och att de mer specifika stryks eller anges som exempel på åtgärder. Beträffande punkten om att människor själva ska kunna stänga av ventilationen i byggnader så är den generellt svår att få till i bostadshus och kan bli begränsande i ett senare skede.

Miljöfarlig verksamhet

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Översiktsplanen innehåller en redovisning av miljöfarliga verksamheter och vilka störningar som dessa kan ge upphov till, men översiktsplanen kan kompletteras med en vägledning som tydligare slår fast att ny bebyggelse inte bör läggas nära befintliga miljöfarliga verksamheter.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter - övriga allmänna intressen

Jordbruksmark

Översiktsplanen innehåller en vägledning för hur jordbruksmarken ska hanteras. För att vägledningen ska bli tydligare och mer korrekt behöver mening om kravet att ta fram en lokaliseringsutredning flyttas upp till första punkten i vägledningen. Kravet på lokaliseringsutredning hänger samman med det som står i den punkten.

KOMMENTAR:

LIS:

Skrivning om övriga områden och att kommunen ser positivt på att pröva LIS "överallt" tas bort inför antagande.

Området Sund (8) kvarstår, men text tydliggörs med Länsstyrelsens ställningstagande.

Området Valsebo - Töliden (9) får ny avgränsning längs med vattnet så att vattenområde undantas.

Områdena Bästorp, söder (15) och Mølnerud (18) kvarstår, men text utvecklas med motivering kring hur de bidrar till stärkt service. I områdena finns pågående verksamhet, turistisk verksamhet, samlingsplats m.m. Områdena bidrar tillsammans med övriga områden i närhet till stärkt besöksnäring. I text tydliggörs Länsstyrelsens ställningstagande.

Högens Gård (19) kvarstår, men text utvecklas med motivering kring vattenområde. I vattenområde planeras för båthus som ska inrymma passagerarbåt. Området bidrar till turistisk verksamhet och till att knyta an vandringsleder. I anslutning till området finns också service i form av gränskiosk m.m.

LIS-planen kompletteras med att lyfta vikten av fria passager även för djur- och växtliv. Avseende de områden som sträcker sig längst ned till strandkant så läggs motivering till för följande område:

- *Bälnäs*
- *Nössemarks-Strand*
- *Högens Gård*
- *Dals-Högen*

- Dalen
- Asslerud
- Bästorp

Översvämningsrisk och skyfall:

Normalvattenståndet för Stora Le är 102 m.ö.h. Enligt SMHI:s översvämningskartering är beräknad nivå för Upperudsälven/Stora Le vid 100-årsflöde 104,60 och vid ett 200-årsflöde 104,80 m.ö.h. varför en lägstanivå om 105 m.ö.h. har angetts i tidigare planer. Text i avsnitt 5.4.5 utvecklas med en hänvisning till vilken sjönivå som vägledningen är anpassad efter. Vidare ses också höjdsystemet över då det skiljer sig åt i ÖP (RH70) mot i SMHI:s kartering (RH2000). Korrekt översättning av lägstanivå för byggnation blir istället +105,347 i RH 2000, vilket i ÖP avrundas till +105,35 m.ö.h.

Avsnitt 4.1.4.1 samt avsnitt 5.4.5 kompletteras med att i kommande detaljplaner beakta framkomlighet till planområdet samt att det vanligen räcker med 100- och 200-årsregn.

Farligt gods:

Avsnitt 3.3 kompletteras med karthänvisning för bebyggelse och farlig godsled. Vägledning läggs till med att för utvecklingsområden som ligger helt eller till viss del inom 150 meter från farligt godsled (väg och/eller järnväg) ska riskutredning i senare planeringsskede beaktas. Riskutredningen kan visa att vissa specifika verksamheter inte är lämpliga inom ett utvecklingsområde eller att det krävs riskreducerande åtgärder.

Vägledning i 5.4.4 hämtade från specifik riskutredning ändras till att utgöra exempel på åtgärder.

Riksintressen:

Vägledning kring fiskodlingar tydliggörs i avsnitt 4.1.4.6.1, 4.1.4.6.3, 4.1.4.6.5, 4.5.3 med att fiskodlingar bör lokaliseringsprövas och att riksintressen ska tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. Fiskodlingar är en miljöfarlig verksamhet som tillståndsprövas.

Avseende fisketurism i Örekilsälven tydliggörs i vägledning i avsnitt 4.1.3.3, 4.1.4.6.5-6, 4.5.3, 5.3.12 att fisketurism inte får medföra påtaglig skada på riksintressena.

Vägledning kring Nössemark i avsnitt 4.1.2.1 tydliggörs med att vid utveckling av Nössemark ska riksintressen tillgodoses och skyddas från påtaglig skada.

Vägledning kring Håbol i avsnitt 4.1.2.2 tydliggörs med att vid utveckling av Håbol ska riksintressen tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. Texten kompletteras också med tydliggörande om att med utveckling av Håbol och Stora Le:s östkust avses främst tillgängliggörande av friluftsliv och naturturism samt till viss del skogsbruk.

Vägledning kring centralorten i avsnitt 4.1.1.1 kompletteras med att fornlämningsmiljöer

ska säkerställas i efterföljande planering.

Miljö kvalitetsnormer:

Tillägg görs i avsnitt 4.1.4.1 samt 4.1.4.3 med att vid detaljplanering eller bygglovsprövning utanför detaljplanelagt område bör en miljöbedömning/utredning göras där MKN för berörda vattenförekomster analyseras och beaktas.

Miljökonsekvensbeskrivning:

Skrivning kring övriga områden för LIS tas bort. Inga behov av ytterligare konsekvensbeskrivning bedöms behövas.

Miljöfarliga verksamheter:

Vägledning i avsnitt 4.2.1 kompletteras med vägledning om att ny bebyggelse inte bör läggas nära befintliga miljöfarliga verksamheter.

Jordbruksmark:

Kravet på lokalisering utredning flyttas till översta punkten i vägledningen i avsnitt 4.5.1.

2. Trafikverket, inkom 2021-06-17

Ärendebeskrivning

Dals-Eds kommun har tagit fram förslag till en ny översiktsplan. Planen blickar framåt mot år 2035 och är en del av en framtidsdiskussion i kommunen och anger vilka prioriteringar kommunen vill göra och vilken inriktning den fysiska planeringen bör ha för att nå hållbar samhällsutveckling.

Trafikverket har yttrat sig i samrådsskedet, 2020-07-08, och framförde då synpunkter på att det funktionellt prioriterade vägnätet med fördel kan pekas ut i översiktsplanen och lämpligheten i att utveckla området Jordbron söder om väg 164.

Synpunkter och upplysningar

Trafikverket noterar att tidigare lämnade synpunkter har arbetats in i översiktsplanen. Utvecklingsområdet för verksamheter/handel ligger kvar söder om väg 164, åtgärder för att säkerställa en god trafiksäkerhet och framkomlighet kan komma att krävas vid en eventuell framtida utbyggnad. Trafikverket önskar ha en fortsatt tidig dialog kring kommunens planer.

KOMMENTAR:

Noteras.

3. Lantmäteriet, inkom 2021-09-09

Lantmäteriet har inget att erinra.

KOMMENTAR:

Noteras.

4. Vattenfall, inkom 2021-09-09

Vattenfall Eldistribution (Vattenfall) har tagit del av granskningshandlingar för ny översiktsplan 2035 och lämnar följande yttrande.

Utöver det Vattenfall har skrivit under samrådet har Vattenfall inget ytterligare att tillägga.

KOMMENTAR:

Noteras.

5. Skanova, inkom 2021-06-16

Skanova AB (Skanova) har tagit del av förslag till översiktsplan enligt ovan, och låter framföra följande:

Yttrande

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess. Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på planeringsunderlaget. Kontakta <https://www.ledningskollen.se>

För ledningssamordning kontakta Nätcenter för det aktuella området på tfn (vxl): 020 - 50 50 00.

KOMMENTAR:

Noteras.

6. Dalslands miljö- och energinämnd, inkom 2021-09-13

DMEK har på olika sätt deltagit i kommunens process med att utforma en ny översiktsplan. Dalslands Miljö- och energinämnd har tidigare, 2020-09-24 (§ 50), avgivit samrådsyttrande över ny översiktsplan. På flera punkter, men inte alla, har DMEN's samrådssynpunkter beaktats.

DMEK har bl.a. i uppdrag att initiera och samordna det miljö-, klimat- och energistrategiska arbetet i kommunerna Dals-Ed, Bengtsfors, Färgelanda och Mellerud. Översiktsplaneringen är en viktig del av detta strategiska arbete och DMEK hoppas att den mellankommunala samverkan i Dalsland kommer att öka när det gäller fysisk planering och samhällsplanering.

DMEK's synpunkter

I avsnitt 1.4 Genomförandeplan har tillagts i granskningsversionen att "Dals-Eds kommun är positiva till att samverka kring aktiviteterna med andra kommuner där det är möjligt och bedöms ge samverkansfördelar". DMEK ser positivt på denna viljeyttring, som ligger i linje med att det även i arbetet med Hållbarhetskompass framkommit behov av ökad samverkan mellan kommunerna och mellan kommunerna och andra aktörer.

Angående genomförandeplanen (avsnitt 1.4 samt bilaga 2)

I genomförandeplanen i bilaga 2 har det i del 4 Miljö gjorts några ändringar.

-Aktiviteten cykelplan har utgått och sex nya aktiviteter har lagts till: Naturvårdskort för vandring (4.18), Återkommande Hålla-rent-kampanjer (4.19), Bucketlist för centrum och kommunen i helhet (4.20), Återvinningsstation för återbruk (4.21), Inventera mark för utveckling av besöksnäring (4.22), Energi- och klimatplan (4.23).

DMEK ser positivt på tilläggen och kommer aktivt att medverka i arbetet med Energi- och klimatplan som planeras att tas fram i samarbete mellan alla fem Dalslandskommunerna.

-Aktiviteten 4.3 har bytt namn från "Ekosystemtjänster kartläggning" till "Grön infrastrukturplan". DMEK tycker att namnbytet är bra och föreslår att det läggs till i texten om aktiviteten (samt i avsnitt 5.4.11) att LONA-projektet har beviljats och att samverkansprojektet om Grön infrastruktur och ekosystemtjänster därför startar 2021 och pågår i 4 år och att medverkar gör kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål samt DMEK (projektledare).

Angående behovet av ökad mellankommunal samverkan så vill DMEK påminna om det framförda önskemålet från samrådsyttrandet om behovet av gemensam kontinuerlig dialog mellan kommunerna och med DMEF om vad samverkan konkret bör innefatta. Av aktiviteterna i genomförandeplanen i Dals-Eds ÖP-förslag så vill DMEK, förutom det just påbörjade arbetet med gemensam plan för Grön infrastruktur och gemensam Energi- och klimatplan, lyfta fram Friluftspan (ny), Naturvårdsplan (revidering), Vindbruksplan (revidering) som särskilt viktigt att arbeta med gemensamt.

Del 4 - Mark- och vattenanvändning

I avsnittet om Nössemark (4.1.2.1) vill DMEK påminna om förslaget från DMEN i samrådsyttrandet om att lägga till att VA-frågorna behöver utredas för både befintlig och tillkommande bebyggelse. En vägledande strategi behövs för lämpliga VA-lösningar för olika delområden i Nössemarksområdet. Detta är angeläget inte minst med avseende på

en långsiktigt god dricksvattenkvalité i Nössemark. DMEK anser att detta förslag från DMEN bör läggas till som en punkt under ställningstaganden i avsnitt 4.1.2.1.

I avsnittet om detaljplaner (4.1.4.1) bör följande punkter läggas till under vägledning:

- Möjligheter och behov för energi- och klimatåtgärder, exempelvis solceller och laddinfrastruktur.
- Möjligheter och behov av klimatanpassningsåtgärder.
- Möjligheterna till en resurssnål och miljöanpassad VA-hantering bör alltid utredas. LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten) bör alltid eftersträvas.
- Den gröna infrastrukturplanen (aktivitet 4.3 i genomförandeplanen) som är under framtagande ska vara vägledande och beaktas.

I avsnittet om vägar (4.3.1) påminner DMEK om DMEN's framförda synpunkt om konflikten mellan länsväg 164 och kommunens grundvattentäkt för Eds tätort.

Del 5 – Riksintressen och andra värden

I avsnitt föreslår DMEK att tabell 5 om ekologisk status i sjöar och vattendrag ersätts med tabell 1 i Miljökonsekvensbeskrivnings-bilagan då den ger en fylligare information.

Del 6 – Planeringsunderlag

I avsnittet om Fyrbodalen (6.2.8.2) under rubriken; samverkan inom Fyrbodalen beskrivs Dals-Eds samverkansområden inom Fyrbodalen. DMEK föreslår att följande tillägg görs under denna rubrik; Dals-Eds kommun kommer via DMEF medverka i det miljöstrategiska nätverk för Fyrbodalen som är under uppbyggnad.

Del 6 - Samverkan

Under rubriken 6.2.8 föreslår DMEK att det infogas en egen rubrik för Dalslands Miljö- och energiförbund där förbundets struktur och ansvarsområde beskrivs.

Övrigt

Texten i dokumentet måste korrekturläsas med avseende på hur och i vilket sammanhang Dalslands miljö- och energiförbund (DMEF), Dalslands miljö- och energinämnd (DMEN) och Dalslands miljö- och energikontor (DMEK) benämns. Benämningarna DMEF, DMEN resp. DMEK används i vissa fall på ett felaktigt sätt utifrån respektive funktions ansvarsområde.

KOMMENTAR:

Genomförandeplan:

Dals-Eds kommun står fast vid en positiv syn på samverkan där det förväntas ge samverkans effekter. I aktivitet 4.3 samt avsnitt 5.4.11 läggs i text till att LONA-projektet har beviljats och att samverkansprojektet om Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

därför startar 2021 och pågår i 4 år och att medverkar gör kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål samt DMEK (projektledare)

Mark- och vattenanvändning:

För avsnitt 4.1.2.1 gällande VA-frågor i Nössemark står kommunen fast vid skrivningen i granskningsversionen.

För avsnitt 4.1.4.1 önskar kommunen hålla en översiktlig nivå på vägledningen. Tillägg görs dock med en mer övergripande formulering om att detaljplaner i Dals-Eds kommun ska utgå från gällande mål, planer och strategier.

Text gällande konflikter mellan väg och grundvattentäkt finns under avsnitt 5.4.4 (Olycksrisk). Texten kompletteras med att det är Trafikverket som gjort riskutredningen och gör bedömningen att riskerna är små. Samma text läggs också in i avsnitt 4.3.1.

Riksintressen, LIS och andra värden:

Tabell 5 om ekologisk status i sjöar och vattendrag ersätts med tabell 1 i Miljökonsekvensbeskrivnings-bilagan.

Planeringsunderlag:

Avsnitt 6.2.8.3 fylls under rubriken; samverkan inom Fyrbodal görs följande tillägg: "Dals-Eds kommun kommer via DMEF medverka i det miljöstrategiska nätverk för Fyrbodal som är under uppbyggnad".

Under rubriken 6.2.8 infogas egen rubrik Dalslands Miljö- och energiförbund där förbundets struktur och ansvarsområde beskrivs.

Övriga punkter:

Texten korrekturläses med avseende på hur och i vilket sammanhang Dalslands miljö- och energiförbund (DMEF), Dalslands miljö- och energinämnd (DMEN) och Dalslands miljö- och energikontor (DMEK) benämns.

7. Bengtsfors kommun, inkom 2021-09-08

Bengtsfors kommun ser positivt på att ny översiktsplan tas fram för Dals-Eds kommun. Översiktsplanen består av de tre delarna översiktsplan, LIS-plan och miljökonsekvensbeskrivning med tillhörande kartbilagor.

Mellankommunala intressen

Bengtsfors kommun yttrade sig i samrådsskedet och hade då synpunkter på att det saknades skrivning om de möjligheter som finns för studier inom Dalsland, ett viktigt

mellankommunalt intresse. Förslag till översiktsplan har kompletterats med skrivning om möjligheter till studier inom Dalsland vilket Bengtsfors kommun ser mycket positivt på.

Infrastruktur och kommunikationer

Bengtsfors kommun yttrade sig i samrådsskedet att det saknades skrivelse i förslag till översiktsplan om vikten av bra och fungerande kommunikationer när det kommer till vägnätet i ett vidare perspektiv, både sett ur ett Dalslandsperspektiv men även ur ett regionalt perspektiv. Bengtsfors kommun anser att förslag till översiktsplan nu tydligare belyser detta.

Plankartor

Bengtsfors kommun yttrade sig i samrådsskedet att kartor i dokumenten och i kartbilagorna bitvis var lite svårtolkade. Kartbilagorna har nu förtydligats vilket Bengtsfors kommun ser positivt på.

Markanvändning

Bengtsfors kommun yttrade sig i samrådsskedet gällande avsnittet om bygglovsbefriade åtgärder och risken med att avgöra vad som är en liten tillbyggnad från fall till fall där tidigare fattade beslut i byggnadsnämnden enbart ska utgöra en vägledning i bedömningen och inte ett beslutsunderlag vilket kan riskera att det öppnas upp för en rättsosäker tillämpning. Bengtsfors kommun ser positivt på att vägledningen nu inte längre har med skrivning om att tidigare fattade beslut ska utgöra vägledning utan att det nu tydligare framgår vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att det ska bedömas som en mindre tillbyggnad.

KOMMENTAR:

Noteras.

8. Melleruds kommun, inkom 2021-08-12

Melleruds kommun tillstyrker förslaget och har inget att erinra.

Övrig kommentar

Melleruds kommun tackar för deltagandet som remissinstans.

Kartor: Samtliga kartbilagorna har blivit bättre sedan samrådet. Den enda anmärkning som kvarstår sedan tidigare är att kartorna fortsatt saknar hänvisning till vilket kapitel och rubrik kartan tillhör. Dals-Ed skriver att kartmaterialet ska tillgängliggöras genom ett digitalt kartverktyg. Melleruds kommun anser ändå att kartorna bör kompletteras med vilket kapitel och rubrik kartorna tillhör då de är det endan kartunderlag som finns att tillgå till dess att det digitala verktyget tas i bruk.

KOMMENTAR:

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Rubrik för kartor i PDF läggs till.

9. Socialnämnden, inkom 2021-08-25

Socialnämnden ställer sig bakom den föreslagna "Ny översiktsplan (ÖP) nu-2035 för Dals-Eds kommun".

KOMMENTAR:

Noteras.

10. Munkedals kommun, inkom 2021-09-16

Kommunstyrelsen beslutar att tillstyrka förslaget till Översiktsplan 2035 för Dals-Eds kommun.

KOMMENTAR:

Noteras.

11. Årjängs kommun, inkom 2021-06-30

Vi har tagit del av ert granskningsförslag till ny ÖP och lämnar följande synpunkter.

- En fråga av mellankommunalt intresse är Stora Le med dess natur- och friluftslivsvärden och som en del av DANO-området.
- Området kring Stora Le omfattas av riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken.
- Kommunen redovisar i översiktsplanen särskilda rekommendationer för byggande i området. Nya byggnader belägna utanför strandskydd "prövas positivt". Anläggningar med stor omgivningspåverkan "prövas restriktivt". I övrigt förhåller sig kommunen till DANO-utredningens förslag.
- Årjängs kommun hade inget att erinra under samrådet
- Inga större förändringar efter samrådet som kan antas påverka Årjängs kommun har identifierats.

KOMMENTAR:

Noteras.

12. FOKUS-nämnden, inkom 2021-08-31

FOKUS-nämnden ställer sig bakom förslaget på Ny översiktsplan för Dals-Eds kommun nu-2035 och har inga ytterligare synpunkter.

KOMMENTAR:

Noteras.

13. Plan- och byggnadsnämnden, inkom 2021-08-31

Plan- och byggnadsnämnden framför följande synpunkter avseende granskningshandling till ÖP nu-2035 för Dals-Eds kommun:

- Tydligare formulering avseende återkommande ställningstagande "...och jord- och skogsbruksnäringen bevaras"
- Rubrik önskas på tillhörande kartbilagor, så att det framgår vilket intresse som presenteras i kartan.
- "Kulturmiljöplan" ändras till "kulturmiljöprogram" där detta omnämns
- Tydligare vägledning under avsnittet "Hälsa och säkerhet" avseende byggande i närhet av kraftledningar
- Tydligare vägledning under avsnittet "Hälsa och säkerhet" avseende byggande nära vägar
- Tydligare vägledning gällande bevarande av skogsbruksmark
- Tydligare vägledning avseende metod för bedömning av om jordbruksmark är brukningsvärd
- Tydligare vägledning avseende lokaliseringsutredning vid byggande på jordbruksmark

KOMMENTAR:

Viss vägledning läggs till, men då översiktsplanen ska vägleda på en översiktlig nivå bedöms mer detaljerad vägledning lämpa sig bättre i handläggningsrutiner och checklistor.

Jord- och skogsbruk:

För återkommande ställningstagande kring att jord- och skogsbruk ska bevaras läggs en hänvisning till i avsnitt 4.1.2.1-2 samt i 4.1.3.1-4. Hänvisning görs till översiktsplanens avsnitt för jordbruk 4.5.1 och skogsbruk 4.5.2.

För skogsbruksmark läggs följande till som punkt i vägledning under avsnitt 4.5.2:

"Improduktiv skogsmark kan utgöra en viktig resurs i form av restaurerbar betesmark"

För jordbruksmark förtydligas ställningstagande och vägledning i avsnitt 4.5.1.

Ytterligare ställningstagande och vägledning läggs till avseende värdet av generationsboenden och liknande samt tillägg om sökandes ansvar att bevisa att jordbruksmark inte är brukningsvärd enligt följande:

- *Reviderat ställningstagande:
"En levande landsbygd är ett allmänt intresse som bidrar till att hela Sverige kan leva, att servicenivån för de boende kan upprätthållas och gör kommunen, och regionen, mer attraktiv och konkurrenskraftig. Ed är kommunens enda tätort med*

koncentration av kommunens invånare, service och kollektivtrafik. En utveckling av Ed ses som ett samhällsväsentligt intresse för att hushålla med mark på ett effektivt sätt. Även LIS-områdena och möjligheten till generationsboenden och liknande ses som samhällsväsentliga för att ge kommunen möjlighet att behålla en levande landsbygd och stärker på så vis de övriga orterna i kommunerna.”

- *Reviderad vägledning:*
  - *Jordbruksmark får inte bebyggas om marken är brukningsvärd, så länge området inte anses vara av väsentligt samhällsintresse. En lokaliseringstudering krävs, som visar att förutsättningarna att ta annan mark än jordbruksmarken i anspråk inte är tillfredsställande.*
  - *Byggnation av jordbruksmark i LIS-områden eller i eller i anslutning till tätorten Ed bedöms som viktigt för en hållbar utveckling av kommunen samt för att samla bebyggelse nära service och anses därför vara av väsentligt samhällsintresse.*
  - *Generationsboenden och liknande bebyggelse samt infrastruktur som möjliggör för lantbruket att överleva och vidareutvecklas bedöms som ett väsentligt samhällsintresse eftersom ett fungerande lantbruk är en förutsättning till varför jordbruksmarken är skyddsvärd enligt miljöbalken.*
  - *Det ligger på sökandes ansvar att bevisa att jordbruksmark inte är brukningsvärd i de fall byggnation inte är av väsentligt samhällsintresse.*
  - *Om jordbruksmark, som inte är brukningsvärd, tas i anspråk ska byggnation ske i anslutning till befintlig bebyggelse och på ett sätt så att det inte begränsar jordbruket eller i lägen där störningar är som lägst.*
  - *Ny bebyggelse ska ta hänsyn till natur- och kulturvärden på platsen.*
  - *Jordbruksverkets stödverktyg för kommunens arbete med jordbruksmarkens värde kan användas som vägledning.*

Hälsa och säkerhet:

För kraftnät (5.4.9) hänvisas i vägledning till samråd med Svenska kraftnät. För att säkerställa korrekt handläggning och sakkunskap så kvarstår denna vägledning.

För byggnation nära vägar läggs följande till under första punkten i vägledningen för avsnitt 4.3: “Vid planläggning eller byggnation som kan påverkas av industri- och verksamhetsbuller rekommenderas att Boverkets vägledning ”Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder” följs.”

Övriga punkter:

Kartor i PDF-format uppdateras med rubrik.

Kulturmiljöplan ändras till kulturmiljöprogram.

14. Privatperson 1, inkom 2021-09-10

På sidan 77 står följande mening: "Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i Enningdalälven..." Det blir en felaktig mening eftersom det redan pågår sådan verksamhet där. Meningen borde väl i så fall vara att "Utbyggnad av vattenkraftverk..." och resten av meningen. Då blir det rätt!

Idag finns ett vattenkraftverk och damm med vattenreglering som ligger inom Enningdalälven vid Loviseholm. Dammen med vattenreglering har funnits där sedan 1700-talet då det var järnbruk på platsen. Fler vattenregleringar fanns uppströms tidigare men är borta nu. Vattenregleringen har också använts för att driva mjölkvarn och vattenkraftverk för elproduktion. Vattenkraftverket (inte kvarnbyggnaden) och dammen kommer inom några år att rivas men elproduktion och vattenreglering kommer att pågå fram tills rivningstillstånd beviljats. Tillståndsprocess hos Länsstyrelsen pågår just nu men beräknas ta flera månader.

KOMMENTAR:

Meningen speglar till viss del uttrycket i 4 kap. 6 § MB. Vägledning i avsnitt 4.4.2 och 5.3.12 ändras till att fullt ut spegla skrivningen i MB: "Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i Enningdalsälven uppströms riksgränsen till Norge med tillhörande käll- och biflöden." Synpunkt om tillägg kring "Utbyggnad av..." tillgodoses därför ej utan kommunen hänvisar till gällande lagstiftning.

Revideringar och fortsatt handläggning:

Kommunledningsförvaltningen föreslår att planförslaget, med utgångspunkt från inkommande synpunkter revideras utifrån kommentarerna ovan. Därutöver föreslås mindre redaktionella ändringar genomföras.

Sammanställt genomförs följande ändringar inför antagande:

<i>Avsnitt</i>	<i>Ändring</i>
3.3	• Kompletteras med karthänvisning för bebyggelse och farlig godsled. Vägledning läggs till med att för utvecklingsområden som ligger helt eller till viss del inom 150 meter från farligt godsled (väg och/eller järnväg) ska riskutredning i senare planeringsskede beaktas. Riskutredningen kan visa att vissa specifika verksamheter inte är lämpliga inom ett utvecklingsområde eller att det krävs riskreducerande åtgärder.

4.1.1.1	• Vägledning kompletteras med att fornlämningsmiljöer ska säkerställas i efterföljande planering.
4.1.2.1	• Hänvisning görs till översiktsplanens avsnitt för jordbruk 4.5.1 och skogsbruk 4.5.2 • Vägledning tydliggörs med att vid utveckling av Nössemark ska riksintressen tillgodoses och skyddas från påtaglig skada.
4.1.2.2	• Hänvisning görs till översiktsplanens avsnitt för jordbruk 4.5.1 och skogsbruk 4.5.2 • Vägledning tydliggörs med att vid utveckling av Håbol ska riksintressen tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. • Text kompletteras med att utveckling främst avser tillgängliggörande av friluftsliv och naturturism samt till viss del skogsbruk.
4.1.3.1	• Hänvisning görs till översiktsplanens avsnitt för jordbruk 4.5.1 och skogsbruk 4.5.2
4.1.3.2	• Hänvisning görs till översiktsplanens avsnitt för jordbruk 4.5.1 och skogsbruk 4.5.2
4.1.3.3	• Hänvisning görs till översiktsplanens avsnitt för jordbruk 4.5.1 och skogsbruk 4.5.2 • Vägledning tydliggörs med att fisketurism inte får medföra påtaglig skada på riksintressena.
4.1.3.4	• Hänvisning görs till översiktsplanens avsnitt för jordbruk 4.5.1 och skogsbruk 4.5.2
4.1.4.1	• Vägledning kompletteras med att i kommande detaljplaner beakta framkomlighet till planområdet samt att det vanligen räcker med 100- och 200-årsregn. • Vägledning kompletteras med att vid detaljplanering eller bygglovsprövning utanför detaljplanelagt område bör en

	miljöbedömning/utredning göras där MKN för berörda vattenförekomster analyseras och beaktas. • Vägledning kompletteras med att detaljplaner i Dals-Eds kommun ska utgå från gällande mål, planer och strategier.
4.1.4.3	• Vägledning kompletteras med att vid detaljplanering eller bygglovsprövning utanför detaljplanelagt område bör en miljöbedömning/utredning göras där MKN för berörda vattenförekomster analyseras och beaktas.
4.1.4.6.1	• Vägledning tydliggörs med att fiskodlingar bör lokaliseras och att riksintressen ska tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. • Text kompletteras med att fiskodlingar är en miljöfarlig verksamhet som tillståndsprövas.
4.1.4.6.5	• Vägledning tydliggörs med att fiskodlingar bör lokaliseras och att riksintressen ska tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. • Text kompletteras med att fiskodlingar är en miljöfarlig verksamhet som tillståndsprövas.. • Vägledning tydliggörs med att fisketurism inte får medföra påtaglig skada på riksintressena.
4.1.4.6.6	• Vägledning tydliggörs med att fisketurism inte får medföra påtaglig skada på riksintressena.
4.2.1	• Vägledning kompletteras med vägledning om att ny bebyggelse inte bör läggas nära befintliga miljöfarliga verksamheter.
4.3	• Vägledning läggs till: "Vid planläggning eller byggnation som kan påverkas av industri- och verksamhetsbuller rekommenderas att Boverkets vägledning "Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder" följs."
4.3.1	• Text kompletteras med konflikt mellan väg och grundvattentäkt samt hänvisning till TRV:s tidigare riskutredning och bedömning.
4.4.2	• Vägledning ändras till att fullt ut spegla skrivningen i MB: "Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning

	för kraftändamål får inte utföras i Enningdalsälven uppströms riksgården till Norge med tillhörande käll- och biflöden.”
4.5.1	• Ytterligare ställningstagande och vägledning läggs till avseende värdet av generationsboenden och liknande samt tillägg om sökandes ansvar att bevisa att jordbruksmark inte är brukningsvärd • Kravet på lokaliseringstudering flyttas till översta punkten
4.5.2	• Vägledning läggs till: “Improduktiv skogsmark kan utgöra en viktig resurs i form av restaurerbar betesmark”
4.5.3	• Vägledning tydliggörs med att fiskodlingar bör lokaliseras och att riksintressen ska tillgodose och skyddas från påtaglig skada. • Text kompletteras med att fiskodlingar är en miljöfarlig verksamhet som tillståndsprövas. • Vägledning tydliggörs med att fisketurism inte får medföra påtaglig skada på riksintressena.
5.3.12	• Vägledning tydliggörs med att fisketurism inte får medföra påtaglig skada på riksintressena. • Vägledning ändras till att fullt ut spegla skrivningen i MB: “Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i Enningdalsälven uppströms riksgården till Norge med tillhörande käll- och biflöden.”
5.4.3	• Tabell 5 om ekologisk status i sjöar och vattendrag ersätts med tabell 1 i Miljökonsekvensbeskrivnings-bilagan.
5.4.4	• Vägledning hämtad från specifik riskutredning ändras till att utgöra exempel på åtgärder. • Tillägg i text görs om att det är TRV som gjort riskutredning och bedömning.
5.4.5	• Text kompletteras med hänvisning till vilken sjönivå som vägledning är anpassad efter. • Vägledning kompletteras med att i kommande detaljplaner beakta framkomlighet till planområdet samt att det vanligen räcker med 100- och 200-årsregn.
5.4.5.1	• Vägledning revideras med att i kommande detaljplaner beakta framkomlighet till planområdet samt att det vanligen räcker med 100- och 200-årsregn.

5.4.11	• Text kompletteras med att LONA-projektet har beviljats och att samverkansprojektet om Grön infrastruktur och ekosystemtjänster därför startar 2021 och pågår i 4 år och att medverkar gör kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål samt DMEK (projektledare)
6.2.8.3	• Under rubriken; samverkan inom Fyrbodalsområdet görs följande tillägg: "Dals-Eds kommun kommer via DMEF medverka i det miljöstrategiska nätverk för Fyrbodalsområdet som är under uppbyggnad".
6.2.8.2	• Egen rubrik Dalslands Miljö- och energiförbund där förbundets struktur och ansvarsområde beskrivs infogas.
LIS-plan	• Skrivning om övriga områden tas bort. • Text kompletteras med vikten av fria passager även för djur- och växtliv. • Inledning tydliggörs med Länsstyrelsens ställningstagande.
Bälån (1)	• Motiveras med hamnverksamhet och turistisk verksamhet
Nössemarks-Strand (3)	• Motiveras med hamnverksamhet och turistisk verksamhet
Nössemarks-Dalen (6)	• Motiveras med turistisk verksamhet
Sund (8)	• Länsstyrelsens ställningstagande tydliggörs i text.
Valsebo-Töliden (9)	• Ny avgränsning i karta längs med vattnet så att vattenområde undantas. • Länsstyrelsens ställningstagande tydliggörs i text.
Asslerud (10)	• Motiveras med möjlighet till gemensam båtbygga.
Bästorp (15)	• Motiveras med turistisk verksamhet, samlings- och mötesplats. • Länsstyrelsens ställningstagande tydliggörs i text.
Dals-Högen (16)	• Motiveras med turistisk verksamhet och gränskiosk.
Mölnerud (18)	• Motiveras med sitt strategiska läge med närhet till service. • Länsstyrelsens ställningstagande tydliggörs i text.

Högens Gård (19)	• Motiveras med turistisk verksamhet, tillgängliggörande av friluftsliv, båthus för passagerarbåt.
Genomförande- plan	• Aktiviteterna uppdateras. • Aktivitet 4.3 uppdateras med text om att LONA-projekt beviljats och att samverkansprojekt med dalslandskommunerna för Grön infrastruktur och ekosystemtjänster startar 2021 och pågår i 4 år. DMEK är projektledare.
MKB	• Skrivning om "Övriga områden" för LIS tas bort.

Övriga ändringar:

- Rubrik för kartor i PDF läggs till.
- Benämning "kulturmiljöplan" ändras till benämning "kulturmiljöprogram"
- Korrekturläsning kring benämning av DMEK, DMEF och DMEN
- Övriga mindre redaktionella ändringar

De flesta inkomna synpunkter gällande översiktsplanens utformning bedöms efter revidering enligt ovan ha tillgodosetts. Dals-Eds kommun står dock fortsatt fast vid LIS-området för Sund samt skrivning med hänvisning till miljöbalken avseende Enningdalsälven.

Med utgångspunkt från ovanstående föreslås att planförslaget efter revidering tas upp för beslut om antagande enligt 3 kap. 19 § PBL.

I tjänsten,

Jessica Olsson
Utredare
Kanslienheten